

Stappenplan voor het ondersteunen van mensen met informele schulden

Auteur: Marjolein Odekerken

Het oplossen van informele schulden—schulden die je hebt bij vrienden, familie, of privépersonen zonder formele overeenkomst—kan gevoelig zijn, omdat deze relaties vaak persoonlijk zijn. Hier zijn enkele stappen die je als hulpverlener kan volgen om dergelijke schulden van inwoners effectief aan te pakken:

1

Normaliseren en bewustwording

- **Normaliseer** het hebben van informele schulden, het kan iedereen overkomen.
- Ben je ervan **bewust** dat informele schulden gepaard gaan met schaamte, taboe, wantrouwen en emoties en laat dit ook terugkomen in de manier waarop je iemand bejagent.

2

Wees open en eerlijk

- **Communicatie is cruciaal**. Laat de inwoner aan degenen aan wie hij/zij het geld verschuldigd is, vertellen dat hij/zij de schuld wilt afbetalen, ook als ze dat niet meteen kunnen doen.
- **Wees transparant over de situatie**. Laat de inwoner de ruimte nemen om aan zijn/haar schuldeiser uit te leggen waarom hij/zij niet eerder heeft kunnen betalen of waarom hij/zij nu nog niet kan betalen.

3

Maak een afbetalingsplan

- **Stel een plan voor om de schuld af te lossen**. Dit kan een vast bedrag per maand zijn, afhankelijk van wat de inwoner kan missen.
- **Schriftelijke afspraken**. Als de relatie informeel is, kan het helpen om afspraken toch op papier te zetten. Dit voorkomt misverstanden in de toekomst.

4

Stel prioriteiten

- Als de inwoner meerdere (formele en informele) schulden heeft, kijk dan samen welke **prioriteit** hebben. Dit kan afhangen van het type schuldeiser (privaat), de druk die wordt uitgeoefend door schuldeisers of de persoonlijke impact van de schuld.
- Kijk naar mogelijkheden om afspraken te maken met schuldeisers om bijvoorbeeld een formele schuld even te **bevriezen** zodat er ruimte kan ontstaan om een informele schuld af te lossen. Communiceer duidelijk met andere schuldeisers, zodat ze begrijpen waarom het langer kan duren. Schuldhelpverleners hebben hier al positieve ervaringen mee.

Lees ook:
Informele schulden: Een tweezijdige medaille

5

Stel realistische doelen

Zorg ervoor dat je samen een **afbetalingsplan** maakt dat de inwoner daadwerkelijk kan volhouden en wat de inwoner kan missen (zodat hij/zij niet weer van anderen geld hoeft te lenen). Zelfs als het een klein bedrag is, laat het zien dat de inwoner zijn/haar best doet om de schuld af te lossen.

6

Overweeg schuldhulpverlening

- Als de informele schuld onderdeel is van bredere financiële problemen, kun je samen met de inwoner overwegen om **hulp te zoeken bij een schuldhulpverlener**. Zij kunnen de inwoner helpen om de financiën te structureren en afspraken te maken met schuldeisers.
- Laat een schuldhulpverlener kijken of hij/zij ruimte kan vinden om een informele schuld mee te nemen in een traject (indien de inwoner en schuldeiser akkoord zijn). Schuldhulpverleners hebben ook hier al positieve ervaringen mee.

7

Faciliteer een bemiddeld gesprek

- Door de inwoner **eerlijk en proactief** te laten handelen, voorkom je dat de relatie tussen de inwoner en de schuldeiser verder beschadigd raakt en vergroot je de kans dat de schuldeiser bereid is om mee te werken aan een oplossing.
- Nodig de inwoner en zijn/haar schuldeiser (oom, tante, buurvrouw etc.) uit voor een **bemiddelend gesprek**.

8

Bied alternatieve compensatie aan

Als de inwoner financieel niet in staat is om de schuld terug te betalen, kun je overwegen om de inwoners een **alternatieve vorm van compensatie** aan te laten bieden. Dit kan in de vorm van diensten zijn, zoals hulp met klussen of iets anders waar de schuldeiser baat bij heeft. Belangrijk is om hier met de schuldeiser duidelijke afspraken over te maken.

9

Onderhandel over kwijtschelding

In sommige gevallen is het mogelijk om te onderhandelen over een **gedeeltelijke kwijtschelding van de schuld**, vooral als je duidelijk maakt dat de inwoner moeite heeft om het volledige bedrag terug te betalen. Dit is een gevoelige kwestie en hangt sterk af van de relatie en omstandigheden.

10

Wees geduldig en respectvol

Het oplossen van informele schulden kan tijd kosten, vooral als er emoties bij betrokken zijn. Zorg ervoor dat je altijd respectvol blijft in je communicatie en laat de inwoner verantwoordelijkheid voor zijn/haar informele schulden nemen.

Dit stappenplan is opgesteld in samenwerking met de praktijk: op basis van ervaringen, tips en suggesties van (schuld)hulpverleners en vrijwilligers.

Dr. Marjolein Odekerken

Senior onderzoeker
modekerken@verwey-jonker.nl